

REFERAT |SØG| Klagenemnda (2016-2019) d. 12-11-2018

Mødedato Mandag d. 12. november 2018 kl. 09:00

Mødested Søgne

Indholdsfortegnelse

- Forside Klagenemnda 12.11.2018.....	3
- Saksliste Klagenemnda 12.11.2018.....	5
PS 1918 Klage på avslag på søknad om ekstra avkjørsel GB 20457 - Tjønnelia 6.....	7
PS 2018 Referatsaker klagenemnda 12.11.2018.....	19
PS 2118 Eventuelt klagenemnda 12.11.2018.....	21
RS 618 Sivilombudsmannen - Parkeringstillatelse for forflytningshemmede.....	23
RS 718 Sivilombudsmannens behandling av sak om parkeringstillatelse for forflytningshemmede...	30
Z Møteprotokoll Klagenemnda 12.11.2018.....	38
Andre dokumenter.....	42

Punkt 1: - Forside Klagenemnda 12.11.2018

SØGNE KOMMUNE

Møteinnkalling

Utvalg: Klagenemnda
Møtested: Søgne rådhus – Møterom Høllen
Dato: 12.11.2018
Tid: 12:00

Forfall meldes til utvalgssekretær Ada Elise Nygård (adaelise.nygard@sogne.kommune.no) som sørger for innkalling av vararepresentanter. Vararepresentanter møter kun ved spesiell innkalling.

Innkalling er sendt til:

Navn	Funksjon	Reprenterter
Bernt Ludvig Daland	Leder	FRP
Petter Hellum	Medlem	V
Synnøve Hynne Prebensen	Nestleder	H

Vedlegg til PS 19/18 *Klage på avslag om ekstra avkjørsel GB 20/457 – Tjønnelia 6* er å finne i mappen «Andre dokumenter».

Søgne, 08.11.2018

Bernt Ludvig Daland (sign.)
Leder

Ada Elise Nygård (sign.)
Rådgiver

Punkt 2: - Saksliste Klagenemnda 12.11.2018

Saksnr	Innhold
PS 19/18	Klage på avslag på søknad om ekstra avkjørsel GB 20/457 - Tjønnelia 6
PS 20/18	Referatsaker klagenemda 12.11.2018
RS 6/18	Sivilombudsmannen - Parkeringstillatelse for forflytningshemmede
RS 7/18	Sivilombudsmannens behandling av sak om parkeringstillatelse for forflytningshemmede
PS 21/18	Eventuelt klagenemda 12.11.2018

**Punkt 3: PS 1918 Klage på avslag på søknad om ekstra avkjørsel GB 20457
- Tjønnelia 6**

Saksframlegg

Klage på avslag på søknad om ekstra avkjørsel GB 20/457 - Tjønnelia 6

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
4/18	Klagenemnda	19.03.2018
19/18	Formannskapet	18.04.2018
19/18	Klagenemnda	12.11.2018

Rådmannens forslag til vedtak:

Klage tas ikke til følge. Søknad om å benytte regulert sykkelsti som adkomst til GB 20/457 avslås.

Saksprotokoll i Klagenemnda - 19.03.2018

Behandling:

Enhetsleder for ingeniørvesenet, Paal Kristensen var til stede og svarte på spørsmål fra utvalget.

Til behandling forelå rådmannens forslag til vedtak:

Klage tas ikke til følge. Søknad om å benytte regulert sykkelsti som adkomst til GB 20/457 avslås.

Klagenemnda fremmet følgende felles utsettelsesforslag:

Før klagenemnda tar endelig stilling til saken, oversendes denne formannskapet for uttalelse. Klagenemnda mener at formannskapets uttalelse skal være særlig tungtveiende i denne sak.

Når formannskapet vurderer saken, ber klagenemnda samtidig om at formannskapet uttaler seg om følgende:

Dersom formannskapet anbefaler at klagen tas til følge, bør det stilles vilkår?

Dersom formannskapet anbefaler at klagen ikke tas til følge, tenker formannskapet at det er mulig å få til en alternativ avkjøringsløsning som evt går over kommunens eiendom ?

Forslaget enstemmig vedtatt. Rådmannens forslag ble dermed ikke votert over.

Vedtak:

Før klagenemnda tar endelig stilling til saken, oversendes denne formannskapet for uttalelse. Klagenemnda mener at formannskapets uttalelse skal være særlig tungtveiende i denne sak.

Når formannskapet vurderer saken, ber klagenemnda samtidig om at formannskapet uttaler seg om følgende:

Dersom formannskapet anbefaler at klagen tas til følge, bør det stilles vilkår?

Dersom formannskapet anbefaler at klagen ikke tas til følge, tenker formannskapet at det er mulig å få til en alternativ avkjøringsløsning som evt går over kommunens eiendom ?

Bakgrunn for saken:

Eier av GB 20/457 søkte 30.10.17 om å benytte regulert sykkelsti som adkomstveg til planlagt ny garasje på eiendommen – vedlegg 1, 2 og 3.

Saksutredning:

Ingeniørvesenet har avslått søknad 2.11.17 – vedlegg 4.

Eier av GB 20/457 klager 21.11.17 på kommunens vedtak innen fristen – vedlegg 5.

Administrasjonen kan ikke se at det i klagen fremkommer nye vesentlige opplysninger som tilsier at klagen bør etterkommes. Administrasjonen legger til grunn at trafiksikkerheten vurderes som mer tungtveiende enn klagers ønske om forbedret parkeringsforhold, jfr. begrunnelse i påklaget vedtak. Klagen anbefales derfor ikke tatt til følge.

Rådmannens merknader:

Ingen utover saksfremstilling.

Vedlegg

- 1 Søknad om tillatelse til kjøring på sykkelsti
- 2 Kart
- 3 mail
- 4 Avslag på søknad om ekstra avkjørsel - GB 20/457 - Tjønnelia 6
- 5 Klage på avslag på søknad om ekstra avkjørsel - GB 20/457
- 6 Midlertidig svar vedr. klage på avslag på søknad om ekstra avkjørsel - GB 20/457

Trygve Søndbø
Tjønnelia 6
4643 SØGNE

Søgne 30.10.17

Søgne kommune
Ingeniørvesenet v/Paal Kristensen
4640 SØGNE

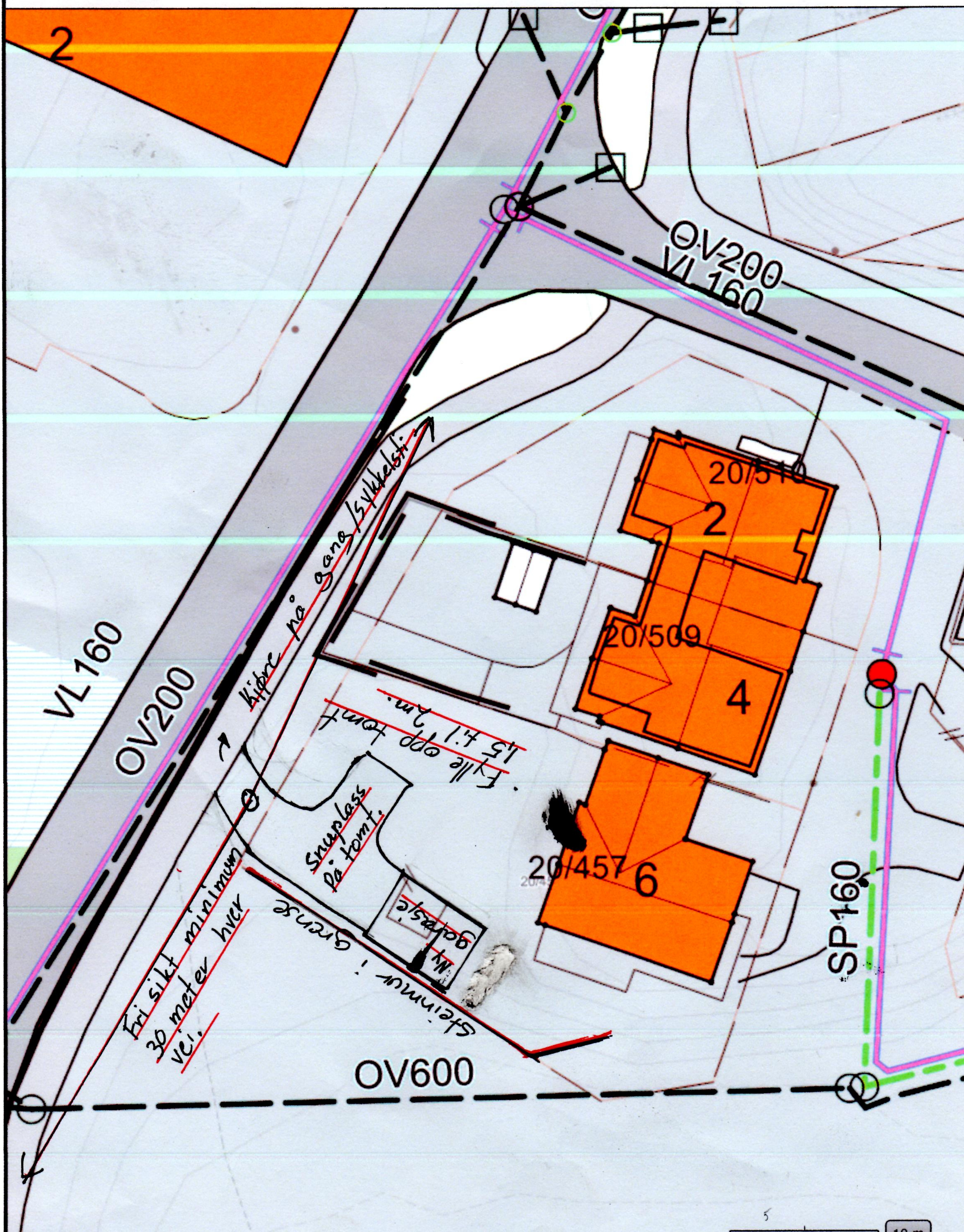
SØKNAD OM Å KJØRE PÅ SYKKELSTI

Søker herved Søgne kommune om å få benytte gang-sykkelsti langs Årosveien for å komme inn på egen eiendom Gnr20Bnr457.

På grunn av dårlige parkeringsmuligheter i gata i Tjønnelia 2-6 ønsker vi å benytte en ubrukt del av tomta til garasje og biloppstillingsplass. For å gjøre dette mulig må vi kjøre ca 50 m på kommunens gang og sykkelsti. Som vist på vedlagt situasjonskart er det god sikt begge veier og vi vil lage snuplass på egen tomt. Vi vil også fylle opp tomta 1,5 til 2 meter for å komme opp på samme nivå som sykkelstien.

Dersom jeg får anledning til å benytte sykkelstien kommer jeg til å søke om tillatelse til å sette en steinmur i grensen til kommunen og en garasje 1 m inn på egen tomt.

Hilsen Trygve Søndbø

Fra: Paal Kristensen[paal.kristensen@sogne.kommune.no]
Sendt: 01.11.2017 11:05:39
Til: Postmottak
Tittel: VS: Søknad om og kjøre på sykkelsti

Reg inn

Fra: Inge Solhøy [mailto:byggmesteringe@gmail.com]
Sendt: 31. oktober 2017 23:04
Til: Paal Kristensen
Emne: Fwd: Søknad om og kjøre på sykkelsti

Hei.

Jeg legger ved en søknad om og kjøre på en sykkelsti på Åros.

Jeg hadde et møte med Ola Frøysland og Tor Otto Kjær for og se på mulige løsninger for og få bygd en garasje på eiendommen.

Vi ble enige om og prøve en søknad på den enkleste alternativet først..

Hilsen Inge Solhøy (på vegne av Trygve Søndbø)

Trygve Søndbø

Tjønnelia 6
4643 SØGNE

Vår ref:

2017/3180 - 46889/2017

Saksbehandler:

Paal Kristensen

Arkivkode:

Q21

Dato:

02.11.2017

Avslag på søknad om ekstra avkjørsel - GB 20/457 - Tjønnelia 6

Bakgrunn for saken:

Det søkes 30.10.17 om ekstra avkjørsel for eiendom 20/457 – Tjønnelia 6.

Saksutredning:

Byggmester Inge Solhøi søker på vegne av Trygve Søndbø om å bygge en ny ekstra avkjørsel fra eiendom GB 20/457 via eksisterende gang- og sykkelsti langs Årosvegen.

Eiendommen har i dag avkjørsel via felles veg for Tjønnelia 2-6. Jf byggesak kan de se ut til at eiendommen tidligere har hatt en garasje som nå er bygd om til beboelse. Tidligere garasje ser også ut til å være erstattet med en carport.

Argument for ekstra avkjørsel er at det er dårlige parkeringsmuligheter i gata.

Gjeldende reguleringsplan viser at det ikke er tiltenkt avkjørsel fra eiendommen inn på gang- og sykkelvei. Mellom det regulerte boligformålet og G/S-vei, er det regulert inn et smalt offentlig friområde. Adkomstvei i dette området vil være avhengig av en søknad om dispensasjon og politisk behandling.

Ut ifra en helhetsvurdering kan ingeniørvesenet ikke e at eiendommens behov for mer biloppstillingsplass og en ny avkjørsel til og via eksisterende gang- og sykkelsti kan settes opp mot sikkerheten for myke trafikanter på gang- og sykkelveien.

Trafikksikkerheten veier tyngst i denne saken og søknaden om ny avkjørsel til og kjøring på gang- og sykkelvei kan derfor ikke tillates.

Vedtak:

I henhold til delegert myndighet og i medhold av Vegloven § 40 tillates ikke avkjørsel bygd.

Vedtaket kan påklages og sendes Søgne kommune, Postboks 1051, 4682 Søgne, innen 3 uker etter at vedtaket er mottatt, jfr. vedlagte orientering.

Med hilsen

Paal Kristensen
enhetsleder ingeniørvesenet

Dokumentet er elektronisk godkjent og gyldig uten underskrift

Vedlegg: Info vedr. klagerett

ORIENTERING OM ADGANG TIL Å KLAGE OVER ENKELTVEDTAK

Denne orienteringen gir veiledning dersom du ønsker å klage over et forvaltningsvedtak du har fått underretning om.

Klagerett	Enkeltvedtak kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse (fvl. §28).
Frist for å klage	Fristen for å klage er <u>3 uker</u> fra det tidspunkt melding om vedtaket kom fram til parten (fvl. §29). Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp. Dersom klagen blir sendt for sent, er det adgang til å se bort fra den. Hvis du har særlig grunn, kan du søke om forlengelse av klagefristen. Du bør da nevne grunnen til at du trenger fristforlengelse
Hvem kan det klages til	Du kan klage til et forvaltningsorgan (klageinstansen) som er overordnet det organ som fattet vedtaket (fvl. §28), men klagen skal imidlertid sendes til det organ som har fattet vedtaket (fvl. §32). Hvis dette organet ikke endrer sitt vedtak som følge av klagen, vil den bli sendt videre til klageinstansen for avgjørelse (fvl. §33).
Rett til å kreve begrunnelse	Hvis det ikke er gitt en begrunnelse for vedtaket, kan du kreve å få den oppgitt. Krav om begrunnelse må fremsettes innen utløpet av klagefristen (fvl. §24). Klagefristen blir i disse tilfellene avbrutt, og ny klagefrist (3 uker) begynner å løpe fra det tidspunkt du mottar begrunnelsen (fvl. §29).
Innholdet i klagen	Klagen skal være skriftlig. Klagen skal nevne det vedtak som påklages, eller den eller de endringer i vedtaket som ønskes. Klagen må begrunnes. Andre opplysninger som kan ha betydning for vurderingen av klagen bør også nevnes. Klagen må undertegnes (fvl. §32).
Utsettelse av i verksetting	Selv om det foreligger klagerett, kan vedtaket vanligvis gjennomføres straks. Det er imidlertid anledning til å søke om å få utsatt iverksettingen av vedtaket inntil klagefristen er ute eller klagebehandlingen er avgjort (fvl. §42).
Rett til å se sakens dokumenter	Med visse begrensninger har du rett til å se alle dokumentene i saken. Du må i tilfelle henvende deg til det organet som har fattet vedtaket (fvl. §§18 og 19).
Kostnadsdekning ved klagesaken	Det kan søkes om å få dekket utgifter til nødvendig advokatbistand etter reglene om fritt rettsråd. Vær imidlertid oppmerksom på at det gjelder særlige inntekts- og formuesgrenser. Fylkesmannens kontor eller vedkommende advokat vil kunne gi nærmere veiledning. Dersom et vedtak blir endret til gunst for en part, vil vedkommende under visse forutsetninger kunne kreve dekning for vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket (fvl. §36).

Bestemmelser om klage på enkeltvedtak finnes i forvaltningslovens kap. VI. For øvrig har forvaltningsorganet en alminnelig veiledningsplikt (fvl. §11) som også innbefatter veiledning med hensyn til spørsmål om klagen.

Rutiner for klagebehandling:

Klage på vedtak med hjemmel i plan- og bygningsloven:

- *Klage på vedtak om dispensasjoner: Administrasjonen utarbeider saksfremlegg for behandling i plan- og miljøutvalget. Dersom klagen ikke tas til følge og vedtaket opprettholdes, sendes saken videre til Fylkesmannen for endelig avgjørelse.*
- *Klage på vedtak uten dispensasjoner: Administrasjonen gjennomgår klagen med mulighet for nytt vedtak. Dersom administrasjonen mener at det ikke er grunnlag for å ta klagen til følge, sendes klagen videre med en anbefaling til Fylkesmannen som fatter endelig avgjørelse.*

Klage på vedtak med hjemmel i forurensningsloven, forurensningsforskriften eller Søgne kommunes avløpsforskrift:

Forurensningsforskriften § 12-15 sier følgende om klage: Vedtak kan påklages til kommunens klagenemnd.

Trygve Søndbø
Tiønnelia 6
4640 Søgne.

Søgne kommune
ingeniørvesenet
Postboks 1051
4682 Søgne.

SOGNE KOMMUNE	
Saksbeh.	Arkivkode
21 NOV. 2017	
Saksnr.	Dok.nr.

MOTTATT

21 NOV 2017

Sign.:.....

leif Axelsen

Ad. Avslag på søknad om ekstra avkjørsel GB20/457.

Da det vises til brev datert 02.11.2017 vedrørende avslag på ekstra utkjørsel GB 20/457,

Vil jeg herved klage på vedtaket deres.

Punkt1. Garasjen som engang var i huset har dere i Søgne kommune gitt tidligere eier tilatelse til ombygging. Dette er ikke min feil.

Punkt 2. Det er i mine papirer 2 oppstillingsplasser til min eiendom GB 20/457 da mitt hus har adskilt 1. og 2. etasje i huset. Begge etasjer er bebodd.

Punkt 3. I følge beregninger er det liten og ingen fare med utkjørsel som vist på planskisse sendt til dere, da jeg har sett legger som er plasser langs gang/sykelsti andre steder der sykkelistene kommer susende forbi utkjørsler som er tillatt. Her har jeg fri sikt 30-40 meter fri sikt begge veier til høyre og venstre side.

Punkt 4. Herved hvis denne klage/søknad blir fortsatt avslått ber jeg Søgne kommune om oppmerking av 2 biloppstillingsplasser som er tilgodesett GB20/457 for all fremtid og tinglyst rett til parkering.

Slik forholdene for parkering er pr.i dag forringer dere kvaliteten betydelig på boligen min.

Søgne.21.11.2017

Med vennlig hilsen

Trygve Søndbø

Trygve Søndbø

Trygve Søndbø
Tjønnelia 6
4643 SØGNE

Søgne 30.10.17

Søgne kommune
Ingeniørvesenet v/Paal Kristensen
4640 SØGNE

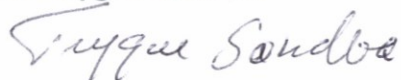
SØKNAD OM Å KJØRE PÅ SYKKELSTI

Søker herved Søgne kommune om å få benytte gang-sykelsti langs Årosveien for å komme inn på egen eiendom Gnr20Bnr457.

På grunn av dårlige parkeringsmuligheter i gata i Tjønnelia 2-6 ønsker vi å benytte en ubrukt del av tomta til garasje og biloppstillingsplass. For å gjøre dette mulig må vi kjøre ca 50 m på kommunens gang og sykkelsti. Som vist på vedlagt situasjonskart er det god sikt begge veier og vi vil lage snuplass på egen tomt. Vi vil også fylle opp tomta 1,5 til 2 meter for å komme opp på samme nivå som sykkelstien.

Dersom jeg får anledning til å benytte sykkelstien kommer jeg til å søke om tillatelse til å sette en steinmur i grensen til kommunen og en garasje 1 m inn på egen tomt.

Hilsen Trygve Søndbø

Trygve Søndbø
Tjønnelia 6
4640 Søgne

Deres ref:

Vår ref:
2017/3180 -
51732/2017

Saksbehandler:
Paal Kristensen

Arkivkode:
Q21

Dato:
05.12.2017

Midlertidig svar vedr. klage på avslag på søknad om ekstra avkjørsel - GB 20/457

Viser til din klage 21.11.17.

På grunn lav bemanning i ingeniørvesenet kan vi ikke starte saksbehandling av din klage før tidligst ultimo januar 2018.

Dette til orientering.

Med hilsen

Paal Kristensen
enhetsleder ingeniørvesenet

Dokumentet er elektronisk godkjent og gyldig uten underskrift

Punkt 4: PS 2018 Referatsaker klagenemda 12.11.2018

Saksframlegg

Referatsaker klagenemnda 12.11.2018

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
20/18	Klagenemnda	12.11.2018

Rådmannens forslag til vedtak:

Klagenemnda tar referatsaken til orientering.

Punkt 5: PS 2118 Eventuelt klagenemda 12.11.2018

Saksframlegg

Eventuelt klagenemnda 12.11.2018

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
21/18	Klagenemnda	12.11.2018

**Punkt 6: RS 618 Sivilombudsmannen - Parkeringstillatelse for
forflytningshemmede**

Parkeringstillatelse for forflytningshemmede

23.10.2018 (2017/3442)

X kommunes klagenemnd avslo søknad om fornyet parkeringstillatelse for forflytningshemmede med den begrunnelsen at søkeren ikke lenger fylte vilkårene for å få slik tillatelse.

Ombudsmannen er kommet til at det er uklart om klagenemnda har lagt til grunn riktig forståelse av hvilke aktiviteter som kan gi grunnlag for parkeringstillatelse etter forskrift om parkering for forflytningshemmede.

Vedtaket er også mangelfullt begrunnet. Det fremgår ikke tydelig at nemnda mente å vise til begrunnelsen i rådmannens saksfremlegg som sin egen. Rådmannens saksfremlegg ga heller ikke en fullgod begrunnelse, blant annet fordi det ikke fremgår at klagerens synspunkter er tilstrekkelig vurdert og fordi det er uklart hva som er endret siden forrige søknad ble innvilget.

Ombudsmannen ber nemnda behandle saken på nytt.

Sakens bakgrunn

A, som har betydelig nedsatt evne til forflytning grunnet leddgikt, søkte 14. juli 2017 X kommune om fornyet parkeringstillatelse for forflytningshemmede.

Søknaden ble i vedtak 29. august 2017 avslått av kommunen under henvisning til at det var «blitt en strengere tolkning av forskrift om parkering for forflytningshemmede». Etter kommunens vurdering oppfylte A ikke lenger kriteriene for å få parkeringstillatelse.

B (As fullmektig) påklaget 5. september 2017 vedtaket på vegne av A. I klagen anførte han blant annet at kommunen hadde praktisert regelverket for strengt. Han fremholdt at den strengere tolkningen av forskriften måtte ligge innenfor forskriftens rammer, samt de retningslinjene som var gitt av Samferdselsdepartementet og Vegdirektoratet om hvordan forskriften skulle praktiseres. I klagen utdypet han hvilke konkrete steder A hadde behov for parkeringskort, og vedla uttalelse fra fysioterapeut som dokumentasjon på utfordringer med å finne parkering på et av disse stedene.

I brev 12. september 2017 meddelte kommunen at den ikke fant grunn til å endre avgjørelsen som følge av klagerens tilleggsopplysninger. Kommunen viste til at det i vedtaket 29. august 2017 var listet opp «en rekke vilkår» som måtte være oppfylt for at A skulle få innvilget parkeringstillatelse. Det var, ifølge kommunen, ikke innkommet nye momenter i klagen som endret kommunens vurdering. Klagen ble deretter oversendt klagenemnda i X kommune.

Rådmannen forberedte klagesaken for nemnda og utarbeidet et udatert saksfremlegg som tilrådet klagenemnda å stadfeste administrasjonens avslag. Saksfremlegget ble sendt i kopi til sakens parter ca. en uke før nemndas møte. As fullmektig kom i brev 28. september 2017 med innsigelser mot rådmannens faktiske og rettslige fremstilling av saken. Vedlagt brevet lå kopi av en ny legeerklæring.

X kommunes klagenemnd behandlet saken i møte 4. oktober 2017, hvor administrasjonens vedtak ble stadfestet med fire mot én stemme.

Saken ble deretter brakt inn for ombudsmannen.

Våre undersøkelser

Vi fant grunn til å undersøke saken nærmere og stilte flere spørsmål til klagenemnda i brev 21. desember 2017:

Vi spurte blant annet om hvor klagenemndas begrunnelse for vedtaket fremgikk. I saksprotokollen fra klagenemndas møte står det at nemndas begrunnelse er «ytterligere utdypet i nedenfor stående vurdering». For ombudsmannen fremsto det som uklart hvilken vurdering nemnda siktet til. Hvis nemnda mente å henvise til rådmannens saksfremlegg, ble det spurt om dette fremgikk tilstrekkelig klart.

Videre spurte vi nemnda om klagerens brev 28. september 2017 med merknader til saksfremlegget og vedlagte dokumentasjon ble vurdert ved nemndsbehandlingen, jf. bestemmelsen i forvaltningsloven § 34 annet ledd. Vi ba om nemndas syn på om kravene til begrunnelse i forvaltningsloven §§ 24 og 25 var oppfylt for vedtaket. Dersom nemnda anså rådmannens saksfremlegg som en del av begrunnelsen for sitt vedtak, spurte vi om saksfremlegget ble endret etter at klagerens merknader til dette var mottatt.

I saksfremlegget hadde rådmannen skrevet at det var «klar forvaltningspraksis» for at det med behov for parkeringslettelse i samband med «annen aktivitet», jf. forskrift om parkering for forflytningshemmede § 3 første ledd bokstav a og b, menes søkere som er hyppig på nødvendige helserelaterte besøk. Klagenemnda ble spurt om den var enig i rådmannens forståelse av forskriften, og ble bedt om en begrunnelse for tolkningen.

Klagenemnda besvarte ombudsmannens spørsmål i brev 26. januar 2018. Den opplyste blant annet at det er praksis at rådmannens saksutredning til saker som behandles i politiske organ i X kommune, avsluttes med et eget avsnitt, kalt rådmannens vurdering. Ut fra «momentene i denne vurderingen» formulerer rådmannen en tilråding til vedtak. I de tilfellene hvor nemnda ikke bare er enig med rådmannen i selve tilrådingen til vedtak, men også i rådmannens begrunnelse, henviser nemnda til «nedenfor stående vurdering». Dette er ment som en henvisning til rådmannens vurdering, som rådmannens tilråding bygger på. Nemnda opplyste at denne måten å utforme vedtak på har blitt brukt i alle tilsvarende saker de siste årene, og at det hittil ikke har blitt påpekt av noen part at dette kan misforstås.

Klagenemnda opplyste å ha lest klagerens merknader til rådmannens saksfremlegg og den nye legeerklæringen, men meddelte at informasjonen ikke ga «grunn til å resonnerer seg fram til noen annen konklusjon enn den rådmannen hadde kommet med tilråding om». Klagenemnda uttalte videre at klagerens merknader heller ikke inneholdt nye momenter som måtte regnes som så vesentlige at nemnda ikke lenger kunne begrunne avgjørelsen med en henvisning til rådmannens vurderinger. Nemnda hadde riktignok – i motsetning til rådmannen – vurdert det slik at klageren ville ha problemer med å få parkering på Y, men dette parkeringsbehovet var etter nemndas vurdering alene ikke tilstrekkelig til å oppfylle vilkårene for parkeringstillatelse. Klagenemnda svarte ikke på spørsmålet om vedtakets begrunnelse var i samsvar med forvaltningslovens krav.

Når det gjaldt ombudsmannens spørsmål om tolkningen av begrepet «annen aktivitet» i forskriften § 3, svarte nemnda at den sannsynligvis ikke ville vært enig med rådmannen om han hadde utelukket all annen virksomhet som relevant enn kun den som var helserelatert. Nemnda opplyste imidlertid at den ikke kunne se at rådmannen hadde gjort dette. Nemnda viste deretter til rådmannens tolkning av begrepet «annen aktivitet» i saksfremlegget, hvor rådmannen uttalte at «det er klar forvaltningspraksis på at det med 'annen aktivitet' menes søkere som er hyppig på nødvendige helserelaterte besøk, for nødvendig behandling (lege, fysioterapeut o.l.) på navngitte adresser som de ikke vil kunne nå fram til uten spesiell

parkeringstillatelse». Ifølge nemnda, er den tolkningen rådmannen gir uttrykk for lagt til grunn i en rekke andre kommuner. Nemnda påpekte imidlertid at rådmannen, i tillegg til behovet for parkering ved helserelaterte aktiviteter, også hadde vurdert de andre typene aktiviteter klageren hadde oppgitt. Dette hadde ikke rådmannen gjort, mente nemnda, dersom man mente at «slike typer aktiviteter var irrelevante å vurdere i denne sammenhengen».

As fullmektig innga merknader til nemndas redegjørelse 12. februar 2018. Han hevdet at klagenemnda selv ikke hadde besvart ombudsmannens spørsmål, men at svarene trolig var utarbeidet av den samme saksbehandleren hos rådmannen som hadde utarbeidet saksfremlegget. Nemnda innga merknader til klagerens svar 8. mars 2017, og fremla da en protokoll som viste at nemnda enstemmig stilte seg bak rådmannens utkast til svar til Sivilombudsmannen. Deretter ble saken tatt opp til endelig behandling hos Sivilombudsmannen.

Ombudsmannens syn på saken

1. Klagenemndas begrunnelse

Forvaltningsloven § 24 sier at enkeltvedtak skal grunngis, og forvaltningsloven § 25 fastsetter krav til begrunnelses innhold. De lovfestede kravene utfylles av normer for god forvaltningsskikk. Begrunnelsen skal gis samtidig med at vedtaket treffes. Hovedhensyn bak begrunnelsesplikten er at parter og domstolene skal ha mulighet for å etterprøve vedtaket, herunder at skjønnsutøvelsen er forsvarlig, samt å bygge opp under og vise at saksbehandlingen har vært forsvarlig, jf. Rt. 2008 s. 96 avsnitt 58.

Plikten til å gi begrunnelse gjelder ikke bare for førsteinstansen, men også for klageinstansens vedtak. Klageorganets begrunnelse må fremgå av klageorganets vedtak, jf. blant annet ombudsmannens uttalelse 24. januar 2012 (SOM-2011-1369).

I tillegg til de ovennevnte krav fremgår det av forvaltningsloven § 34 annet ledd annet punktum at klageinstansen «skal» vurdere de synspunkter som klageren kommer med. Geir Woxholt skriver følgende om bestemmelsens betydning for begrunnelsesplikten i Forvaltningsloven med kommentarer (5. utgave, 2016) på side 458:

«Begrunnelsesplikten i § 25 går ikke så langt at det er nødvendig å redegjøre for hvorfor partens konkrete anførsler ikke er tatt til følge. Det er derfor ingen plikt til å imøtegå alt det parten har anført. Se Ombudsmannens Årsmelding 1986 s 106. Men dersom begrunnelsen ikke redegjør kort for at partens anførsler er vurdert, kan det gi ham grunn til å tro at de er oversett. Det kan derfor ofte være grunn til å nevne kort at anførslene er tatt i betraktning, men at de ikke er av betydning eller av avgjørende betydning for vedtaket ...»

I saker om fornyelse av parkeringstillatelse har ombudsmannen lagt til grunn at kravene til begrunnelse for et avslag vil være strengere når klagerens situasjon i all hovedsak fremstår som uendret siden første gangs utstedelse av parkeringstillatelse, jf. ombudsmannens artikkel i årsmeldingen for 2013, punkt 1.2.4.

Klagenemndas vedtak fremgår av protokollen fra klagenemndas møte. Protokollens omtale av denne saken består av saksoverskrift og tre avsnitt med overskriftene: «Klagenemnd (Forvaltningslovens § 28)s vedtak», «Behandling» og «Rådmannens tilråding». Teksten i nemndas vedtak og rådmannens tilråding er identiske. I avsnittet «Behandling» står det at rådmannens tilråding om å stadfeste administrasjonens vedtak ble vedtatt med fire mot én stemme.

I avsnittet med klagenemndas vedtak står det i hovedsak at A fyller grunnvilkåret om å være forflytningshemmet, men at ytterligere to vilkår skal være oppfylt. Det ene er at søkeren har et særlig behov for parkeringslettelse, og det andre er at behovet skal opptre både hyppig og noenlunde jevnlig. Nemnda skriver deretter at A ikke oppfyller disse kravene. Så langt gir ikke vedtaket noen tilstrekkelig begrunnelse, blant annet fordi det ikke på tilfredsstillende måte nevner de faktiske forholdene det bygger på, jf. § 25 andre ledd.

Nemndas vedtak avsluttes med at «[k]lagenemndas begrunnelse er ytterligere utdypet i nedenfor stående vurdering. Nemndas vedtak er enstemmig og kan ikke påklages videre». Klagenemnda har i redegjørelsen til ombudsmannen opplyst at henvisningen til «nedenfor stående vurdering» er ment å vise til rådmannens vurdering i saksfremlegget, og peker på at det ikke finnes noen annen vurdering som rådmannens tilråding bygger på.

Ombudsmannen har i tidligere saker uttalt at et saksfremlegg fra administrasjonen i noen tilfeller kan godtas brukt som vurderingsgrunnlag og begrunnelse for klageorganet, men at dette i så fall må fremgå tydelig av klageorganets vedtak eller av underretningen til klageren, se blant annet Sivilombudsmannens uttalelse 24. januar 2011 (SOM-2011-1369).

I dokumentet rådmannens saksfremlegg følger rådmannens redegjørelse for og vurdering av saken direkte etter rådmannens tilråding til vedtak, og fremstår der som en slik «nedenfor stående vurdering». Når redegjørelsen og vurderingen ikke er inntatt etter vedtaket i saksprotokollen, fremgår det imidlertid ikke tydelig nok av henvisningen i klagenemndas vedtak at det er disse vurderingene det vises til.

Selv om klagenemndas flertall i vedtaket *hadde* henvist uttrykkelig til rådmannens vurdering i saksfremlegget som begrunnelse for eget vedtak, hadde dette likevel ikke vært tilstrekkelig for å oppfylle kravene til begrunnelse.

For det første kom As fullmektig med flere merknader til både de rettslige vurderingene og de faktiske forhold som var lagt til grunn i rådmannens saksfremlegg. Det ble fremlagt en ny legeerklæring og opplyst at vanlige parkeringsplasser var for smale for A. Nemnda pliktet å vurdere disse synspunktene og den nye dokumentasjonen ved nemndsbehandlingen, jf. forvaltningsloven § 34 annet ledd. Det burde fremgått av begrunnelsen at klagerens synspunkter hadde blitt sett og vurdert. Nemnda kunne ikke her utelukkende vise til rådmannens saksfremlegg som sin egen begrunnelse, da dette ikke ble endret etter at tilleggsskrivet og den nye dokumentasjonen ble lagt frem for nemnda. Nemndas begrunnelse etterlater etter ombudsmannens syn tvil om anførselene i tilleggsskrivet var vurdert.

For det andre dreide saken seg om å avslå fornyelse av en tidligere gitt tillatelse. I slike tilfeller er kravene til begrunnelse strengere, jf. henvisningen til tidligere ombudsmannspraksis. Begrunnelsen må altså forklare for parten hvorfor vilkårene for å få fornyet tillatelsen ikke lenger anses å være oppfylt. Rådmannens saksfremlegg opplyser ikke hvilke faktiske eller rettslige endringer som hadde skjedd siden A ved forrige søknad fikk innvilget parkeringstillatelse. Dette burde vært gjort.

For det tredje skal begrunnelsen vise til hvilke faktiske forhold som vedtaket bygger på, jf. forvaltningsloven § 25 annet ledd. Rådmannen la til grunn at det ikke var parkeringsproblemer på Y. Klagenemnda opplyser derimot til ombudsmannen at dette var det eneste stedet A ville ha problemer med å finne parkering. Da saksfremlegget bygget på en annen vurdering av de faktiske forhold enn den nemnda la til grunn for eget vedtak, er det ikke tilfredsstillende å vise til rådmannens saksfremlegg som nemndas begrunnelse.

Ombudsmannen er på denne bakgrunn kommet til at klagenemndas vedtak burde vært bedre begrunnet, jf. forvaltningsloven § 25 og kravene til god forvaltningsskikk.

2. Hvilke aktiviteter kan gi grunnlag for tillatelse?

Kommunen gir etter søknad parkeringstillatelse til forflytningshemmede sjåfører, jf. forskrift om parkeringstillatelse for forflytningshemmede § 3 bokstav a. Vilklårene for tillatelse er at søkeren er «fører av motorvogn som har særlig behov for parkeringslettelsler i samband med bosted, arbeid og/eller annen aktivitet fordi vedkommende ikke kan gå eller har store vansker med å bevege seg over noen lengde».

Rådmannen har i saksfremlegget uttalt flere ganger at det med «annen aktivitet» menes søkere som er hyppig på nødvendige helserelaterte besøk for nødvendig behandling på navngitte adresser, som ikke vil kunne nås uten spesiell tillatelse.

I svaret til ombudsmannen har nemnda gjentatt rådmannens tolkning av begrepet, og vist til at en slik tolkning legges til grunn i en rekke andre kommuner. Samtidig har nemnda opplyst at rådmannen også vurderte de andre aktivitetene som søkeren hadde oppgitt i søknaden. Dette ville ikke rådmannen gjort, skriver nemnda, hvis man mente at de andre aktivitetene var «irrelevante».

Ordlyden i forskriften taler mot en slik avgrensning av hvilke aktiviteter som kan begrunne parkeringslettelsler som rådmannen beskriver i saksfremlegget. Ombudsmannen viser også til retningslinjene fra Samferdselsdepartementet og Vegdirektoratet fra 1999, hvor det fremgår at med uttrykket «eller annen aktivitet» menes at behov i forbindelse med fritiden kan medføre at tillatelse bør gis, og videre, at «[a]lle typer aktiviteter skal dermed tas med i vurderingen». Sivilombudsmannen finner det klart at rådmannens fremstilling av hvordan begrepet «annen aktivitet» i forskriften skal forstås, ikke er rettslig holdbar.

Ombudsmannen tar til etterretning at nemnda mener rådmannens saksfremlegg likevel ikke bygger på en slik tolking av forskriftens vilkår, fordi rådmannen også har vurdert de andre parkeringsbehovene A oppga. At annen aktivitet etter rådmannens vurdering ikke er «irrelevant», kan likevel synes å ha et noe annet meningsinnhold enn at aktiviteten er relevant og skal tas i betraktning. Det er derfor uklart om rådmannens og nemndas rettsanvendelse bygger på en korrekt forståelse av forskriftens vilkår.

Konklusjon

Ombudsmannen er kommet til at det er uklart om klagenemnda har lagt til grunn riktig forståelse av hvilke aktiviteter som kan gi grunnlag for parkeringstillatelse etter forskrift om parkering for forflytningshemmede.

Vedtaket er også mangelfullt begrunnet. Det fremgår ikke tydelig at nemnda mente å vise til begrunnelsen i rådmannens saksfremlegg som sin egen. Rådmannens saksfremlegg ga heller ikke en fullgod begrunnelse, blant annet fordi det ikke fremgår at klagerens synspunkter er tilstrekkelig vurdert og fordi det er uklart hva som er endret siden forrige søknad ble innvilget.

Ombudsmannen ber nemnda behandle saken på nytt.

23.10.2018 (2017/3442)

[Home page](#)Til toppenG

[Kontakt](#)

Postadresse:

Sivilombudsmannen

Postboks 3, Sentrum, 0101 Oslo

Organisasjonsnummer: 974 761 270

Telefon: +47 22 82 85 00

Grønt nummer: +47 800 80039

E-post:

postmottak@sivilombudsmannen.no

- [Innsyn og offentlig journal](#)
- [Ledige stillinger](#)
- [Meld meg på nyhetsbrev](#)
- [Personvern](#)

**Punkt 7: RS 718 Sivilombudsmannens behandling av sak om
parkeringstillatelse for forflytningshemmede**

<https://www.sivilombudsmannen.no/uttalelser/behandling-av-sak-om-parkeringstillatelse-for-forflytningshemmede/>

Behandling av sak om parkeringstillatelse for forflytningshemmede

28.6.2018 (2017/1836)

Saken gjelder en kommunes klagebehandling av en sak om parkeringstillatelse for forflytningshemmede.

Kommunen brøt kommunelovens habilitetsregel når saksbehandler for vedtaket i første instans også deltok i klageinstansens behandling av saken, ved at hun utarbeidet saksfremlegget til klagenemnda og deltok i nemndsmøtet. Vedtaket fra nemnda oppfylte heller ikke forvaltningslovens krav til begrunnelse.

Utarbeidelse av saksfremlegg må anses som en del av klageinstansens arbeid med saken, og må utføres av en saksbehandler som regnes som en del av klageinstansen. Når saksfremlegget i denne saken likevel ble utarbeidet av førsteinstansens saksbehandler, skulle det vært sendt kopi til klager etter bestemmelsen i forvaltningsloven § 33 fjerde ledd annet punktum.

På bakgrunn av saksbehandlingsfeilene ba ombudsmannen klagenemnda om å behandle saken på nytt.

Ombudsmannen ba også kommunen vurdere om det i fremtiden er nødvendig å skriftliggjøre de viktigste rutineene for behandlingen av søknader om parkeringstillatelse for forflytningshemmede.

1 Sakens bakgrunn

A søkte 19. juli 2016 X kommune om fornyet parkeringstillatelse for forflytningshemmede. Administrasjonens saksbehandler avsto søknaden 6. september 2016. B klaget over avslaget på As vegne og viste blant annet til at det var viktig for A å kunne bruke parkeringsplassene for forflytningshemmede de gangene han fikk behandling på sykehuset. Klagenemnda i X kommune opprettholdt avslaget i sitt vedtak 26. oktober 2016.

I e-post 7. desember 2016 til ordføreren i X beklaget B seg over vedtaket. Han viste blant annet til at administrasjonen hadde basert vedtaket på uriktig faktum og at administrasjonen hadde fått lagt frem saken uten kontradiksjon. I brev 23. desember redegjorde ordføreren for regelverket på området, og opplyste at vedtaket kunne sendes til sivilombudsmannen for vurdering.

I klage til ombudsmannen 9. juni 2017 anførte B blant annet at vedtaket var feil fordi A tilfredsstilte kravene for parkeringsbevis, at vedtaket baserte seg på uriktig faktum og at den samme saksbehandleren avsto søknaden i første instans og fremla saken for nemnda.

2 Ombudsmannens undersøkelse av saken

I brev 11. oktober 2017 ba ombudsmannen kommunen besvare følgende spørsmål: Hva er kommunens retningslinjer/rutiner for å behandle klager over avslag på parkeringstillatelser for forflytningshemmede? Hvordan vurderer kommunen saksbehandlers habilitet ved behandlingen av saken i klagenemnda, jf. bestemmelsen i kommuneloven § 40 tredje ledd bokstav c? Hvilke dokumenter, uttalelser o.l. oversendte kommunen til klager ved saksforberedelsen for nemnda, jf. forvaltningsloven § 33 fjerde ledd andre punktum? Hvilken betydning har det at saksbehandleren besvarte spørsmål fra nemnda? Hva er nemndas begrunnelse for vedtaket, og hvor fremgår i så fall denne, jf. forvaltningsloven § 25? Hvilken betydning mener kommunen at eventuelle saksbehandlingsfeil har for vedtaket?

I svarbrev 10. november 2017 beskrev kommunen ved rådmann C kort behandlingspraksis for saker om parkeringstillatelse. Kommunen mente at saksbehandler var klart inhabil etter

kommuneloven § 40 tredje ledd bokstav c, og opplyste at rutinen for klagebehandling ble endret i samsvar med denne bestemmelsen som følge av ombudsmannens henvendelse. Videre opplyste kommunen at saksbehandler ikke hadde fulgt gjeldende praksis med å oversende dokumenter, uttalelser o.l. til klager ved saksforberedelsen for nemnda.

Rådmannen opplyste at ombudsmannens spørsmål om saksbehandlers svar på nemndas spørsmål under møtet var forelagt for nemnda. Nemnda hadde i hovedsak fortalt at saksbehandler «besvarte viktigheten av likebehandling», men at det var så lenge siden møtet at nemnda ikke kunne gå mer detaljert inn i behandlingen.

Rådmannen opplyste at i tilfeller hvor nemnda opprettholdt administrasjonens forslag til vedtak, var det praksis for at begrunnelsen ikke ble gjentatt i møteboken. Administrasjonen førte kun forslag, avstemming og vedtak inn i møteboken. Kommunen opplyste at rutinen for protokollering ble endret i samsvar med forvaltningsloven § 25 etter ombudsmannens henvendelse.

Ifølge rådmannen mente kommunen at saksbehandlingsfeilene ikke hadde påvirket sakens utfall. Rådmannen opplyste at klagenemnda hadde fått utdelt retningslinjer til forskrift om parkering for forflytningshemmede, og at nemndsmedlemmer viste til retningslinjene som en del av vurderingen for å støtte administrasjonens forslag til vedtak.

B har kommet med merknader til kommunens redegjørelse i brev 20. november og 21. desember 2017. Merknadene ble oversendt til kommunen for kommentarer. I samme forsendelse ba ombudsmannen kommunen oversende de nye saksbehandlingsrutinene, eventuelt beskrive dem dersom de ikke var skriftlige.

I brev 8. januar 2018 beklaget kommunen at saksgangen i denne aktuelle klagen ikke hadde fulgt reglene i forvaltningsloven § 33. Kommunen gjentok videre at saksbehandler var inhabil. Det ble blant annet også opplyst at kommunen ikke hadde skriftlige rutiner da klagesaken ble behandlet og redegjort kort for enkelte nye rutiner og for kommunenes forståelse av reglene for tildeling av «HC-kort». Kommunen holdt fast ved at saksbehandlingsfeil ikke hadde påvirket utfallet av saken og mente saken var riktig belyst. Avslutningsvis opplyste kommunen at ombudsmannssaken hadde medført en endret praksis ved at søkere kontaktes for avklaring av deres forventninger til HC-parkering, og at det gis informasjon om «behandlingspraksis, helsemessige vurderinger og aktivitetsnivå».

Kommunen oversendte enkelte tilleggsmerknader i saken 12. januar 2018. B kom med noen kommentarer til kommunens tilleggsmerknader i brev 18. januar 2018.

3 Ombudsmannens syn på saken

3.1 Habilitetsreglene og plikten til å skille klart mellom førsteinstansens og klageinstansens behandling av klage.

Forvaltningslovens regler gjelder for kommuners behandling av klager over kommunale vedtak, se Ot. prp. nr. 42 (1991-1992), side 215 og 216. Dette innebærer blant annet at klagen må gis en reell to-instansbehandling, selv om både underinstansen og klageinstansen er kommunale, jf. forvaltningsloven § 28 andre ledd.

For å sikre en reell to-instansbehandling oppstiller kommuneloven § 40 nr. 3 bokstav c en særlig regel om inhabilitet ved klageinstansens behandling av klager, som lyder slik:

«Ved behandlingen av klager etter forvaltningsloven § 28 andre ledd er ansatte eller folkevalgte som var med på å treffe det påklagede vedtak, eller som medvirket ved tilretteleggelsen av grunnlaget for dette, inhabile ved klageinstansens behandling av saken og ved tilretteleggelsen av saken for klageinstansen.»

I det nylig vedtatte forslaget til ny kommunelov videreføres denne særlige inhabilitetsregelen i §§ 11-10 tredje ledd og 13-3 annet ledd. I proposisjonen til den nye loven, Prop.47 L (2017-2018) punkt 18.4.2, beskrives kravene til saksbehandlingen i klagesaker og det nærmere skillet mellom første- og anneninstansbehandlingen:

«Den ansatte kan etter loven behandle klagen som underinstans, jf. forvaltningsloven § 33 andre ledd, og dermed forberede og avgjøre saken når underinstansen skal ta stilling til om vedtaket skal oppheves, endres eller opprettholdes og videresendes til klageinstansen. Det er først når saken er videresendt til *klageinstansen* internt i kommunen etter forvaltningsloven § 33 fjerde ledd, som for eksempel klagenemnda eller formannskapet, at den aktuelle ansatte blir inhabil. Dersom for eksempel administrasjonen ved lederen for teknisk etat treffer et vedtak, kan vedkommende motta klagen og vurdere om vedtaket skal opprettholdes eller omgjøres. Opprettholdes vedtaket, og det skal til formannskapet for klagebehandling, sender lederen saken til administrasjonssjefen eller en annen høyere opp i administrasjonen som forbereder klagesaken for formannskapet. Det er ved forberedelsen av saken for formannskapet som klageinstans lederen av teknisk etat vil være inhabil. Vedkommende kan for eksempel ikke redegjøre for saken for formannskapet eller være den som står ansvarlig for saksframlegget eller administrasjonens innstilling til vedtak. På den måten sikrer man reell to-instansbehandling selv om klagebehandlingen også finner sted i kommunen.»

Som beskrevet vil ikke underinstansens forberedende behandling av en klage i tråd med forvaltningsloven § 33 andre til fjerde ledd omfattes av habilitetsregelen. Dette gjelder også utforming av en eventuell uttalelse til klageinstansen etter fjerde ledd annet punktum.

Utarbeidelse av saksfremlegg og innstilling til klagenemnda må imidlertid klart anses som en del av klageinstansen forberedelse av saken, og må utarbeides av personer som ikke rammes av habilitetsregelen. Kommunene må derfor sørge for at de har egne ansatte eller eksterne til å utarbeide saksfremlegg og innstilling til klagenemnda.

3.2 Etterlevelsen av den særlige habilitetsregelen

I denne saken har den samme saksbehandleren behandlet og avgjort søknaden i første instans, vurdert klagen i første instans, laget saksfremlegget for klagenemnda og besvart spørsmål fra klagenemnda i nemndsmøtet. De to sistnevnte oppgavene må klart anses som del av tilretteleggelsen av saken for klageorganet, og hun var dermed inhabil ved utføringen av disse.

Kommunen har også selv erkjent at saksbehandleren var «klart inhabil» etter bestemmelsen i kommuneloven § 40 tredje ledd bokstav c, og opplyser at rutinen for klagebehandling er endret i samsvar med denne bestemmelsen. Denne saken viser at rutineendringene var påkrevet.

På generelt grunnlag bemerker ombudsmannen at brudd på habilitetsreglene lett kan føre til at et vedtak blir ugyldig, jf. blant annet Eidsivating lagmannsretts dom 21. mai 2015 (LE-2014-190032) med videre henvisninger og Eckhoff/Smith, Forvaltningsrett (10. utgave 2014), side 465.

3.3 Skillet mellom første- og klageinstansbehandling og plikten til å orientere klager

Etter forvaltningsloven § 33 fjerde ledd andre punktum skal underinstansen gi klageren kopi av en eventuell «uttalelse» til klageinstansen. Etter at han klaget over førsteinstansens vedtak, fikk A ikke noen orientering fra kommunen før han ble orientert om klagenemndas avslag på søknaden. Spørsmålet er om saksfremlegget for klagenemnda er en slik uttalelse fra førsteinstansen som han skulle fått kopi av.

Det klare utgangspunktet er som nevnt ovenfor at saksfremlegget til klagenemnda ikke kan utarbeides av førsteinstans og derfor må anses som en del av klageinstansens behandling av saken. Saksfremlegg vil derfor generelt sett ikke omfattes av oversendelsesplikten i § 33 fjerde ledd. Der klagenemnda er et folkevalgt organ er det imidlertid ikke noe i veien for at saksfremlegget

oversendes klager, som vil ha krav på innsyn dersom han begjærer dette, jf. partsinnsynsreglene i forvaltningsloven § 18, jf. § 18 d første ledd bokstav a.

I denne saken er det likevel noe uklart om saksframlegget må anses som en uttalelse fra underinstansen til klageinstansen som klager skulle fått tilsendt kopi av, da det er utarbeidet av saksbehandler i førsteinstansen. Videre synes kommunens redegjørelse for behandlingen av saken og gjeldende rutiner å tilsi at de selv kan ha ansett saksframlegget som utarbeidet av førsteinstansen.

Kommunens rutiner for klagebehandling er opplyst å være blant annet følgende:

«Mottatte klager diskuteres i enheten og i tvilstilfeller anonymisert med saksbehandlere i nabokommuner.

Saksframlegget blir godkjent av enhetens leder. Opprettholdes vedtaket, sendes saksframlegget til klager med opplysning om tidspunkt for behandlingen.»

Overfor ombudsmannen har kommunen opplyst at saksbehandler ikke fulgte gjeldende praksis da klager ikke fikk oversendt noen dokumenter i forbindelse med oversendelsen av saken til klagenemnda. Kommunens egen oppfatning er dermed forutsetningsvis at saksframlegget var en uttalelse fra underinstansen til klageinstansen.

Når kommunen først har innrettet sin saksbehandling slik at saksframlegget til klagenemnda utarbeides av førsteinstansen innebærer dette antakelig at de skulle ha oversendt kopi til klager, jf. § 33 fjerde ledd andre punktum.

Hovedproblemet med kommunens saksbehandling er imidlertid at de i strid med habilitetsreglene har lagt deler av klagenemndas sekretariatsfunksjoner – utforming av saksframlegg – til førsteinstansen. Dersom de hadde fulgt korrekt prosedyre, ville det ikke oppstått noen plikt til oversendelse av saksframlegget.

3.4 Klageinstansens begrunnelsesplikt

Etter forvaltningsloven § 24 skal enkeltvedtak begrunnes, og forvaltningen skal gi sin begrunnelse samtidig med vedtaket. Forvaltningsloven § 25 stiller krav til begrunnelsens innhold. Der fremgår det at det i begrunnelsen blant annet skal vises til de reglene vedtaket bygger på, med mindre parten kjenner reglene. Videre skal det redegjøres for det faktum som er lagt til grunn, og det bør også nevnes de hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av forvaltningsmessig skjønn

Kravene til begrunnelse i § 25 gjelder ikke bare for førsteinstansens vedtak, men også for klageinstansen, jf. forvaltningsloven § 33 første ledd. I tillegg følger det av § 34 andre ledd andre punktum at klageinstansen «skal» vurdere de synspunkter som klageren kommer med. Reglene om begrunnelsens innhold må sees på som minimumsregler, og kravene vil variere med behovet i den enkelte saken.

A hadde tidligere hatt parkeringstillatelse, og søkte i denne saken om fornyelse. I et tilfelle hvor klagerens situasjon i all hovedsak fremstår som uendret siden første gangs utstedelse av parkeringstillatelse, vil kravene til begrunnelse for et avslag være strengere, jf. ombudsmannens artikkel i årsmeldingen for 2013, punkt 1.2.4.

Klageorganets begrunnelsesplikt er et tema som ombudsmannen jevnlig har tatt opp med ulike kommuner. I den nevnte artikkelen uttalte ombudsmannen følgende om erfaringer med klageorganenes begrunnelse:

«Ombudsmannen ser i flere saker at klageorganet nøyer seg med å vise til administrasjonens vedtak og begrunnelse, noe som i utgangspunktet kan være tilstrekkelig, men ikke uten videre.

Det må i hvert fall komme klart frem at klageorganets begrunnelse er den samme som administrasjonens.»

Slik ombudsmannen har forstått saken, ble klagenemndas vedtak og begrunnelse skrevet inn i administrasjonens saksfremlegg. Nemndas vedtak og begrunnelse var utformet slik:

«Klagenemnda – 001/16

KN – behandling:

Saksbehandler D besvarte spørsmål.

Forslag fra E FrP: Klagen tas til følge. Det er pasientens manglende evne til å ta seg fram og tilbake til parkeringsplassen som er grunnen for tillatelsen.

Avstemming: Administrasjonens forslag 6 stemmer mot 2 stemmer for FrPs forslag til vedtak.

KN -vedtak:

Klagen tas ikke til følge. Vedtaket av 06.09.2016 opprettholdes»

På ombudsmannens spørsmål om hva som var vedtakets begrunnelse, ga kommunen følgende svar:

«Opprettholder klagenemnda administrasjonens forslag til vedtak, gjentas ikke begrunnelsen i møteboken. Administrasjonen fører kun forslag, avstemming og vedtak i møteboken. Når det er protokollert med at *Administrasjonens forslag 6 stemmer mot 2 stemmer for FrPs forslag til vedtak*, vil det si at begrunnelsen i saksframlegget ble tiltrådt av nemnda med 6 stemmer.»

Som det fremgår av klagenemndas vedtak, redegjorde nemnda ikke for de rettsreglene avgjørelsen bygget på, det faktum som ble lagt til grunn eller hovedhensynene ved skjønnsutøvelsen. Nemndas flertall har for eksempel ikke noen argumentasjon rundt mindretallets forslag til vedtak og begrunnelse. Nemndas vedtak er dermed i seg selv utilstrekkelig begrunnet.

Dersom nemnda mente å tiltre administrasjonens forslag til vedtak og begrunnelse i saksfremlegget, skulle dette fremgå uttrykkelig av vedtaket eller av underretningen til klageren, jf. ombudsmannens uttalelse 9. november 2017 (SOM-2017-665).

Administrasjonens saksfremlegg i denne saken ga uansett ikke en fullt ut tilstrekkelig begrunnelse, jf. kravene i § 25 – særlig fordi det ikke fremgikk hvilke forhold som var endret siden han fikk parkeringstillatelse ved forrige søknad. Saksfremlegget omtalte heller ikke omfanget av As bevegelsesvansker, og det fremgår ikke om hans medisinske behov kunne begrunnet tillatelse.

Saksfremlegget for klagenemnda redegjorde heller ikke tilstrekkelig for de reglene som vedtaket bygget på, jf. § 25 første ledd første punktum. En henvisning til at søknaden gjaldt «parkeringstillatelse for forflytningshemmede etter §2A, fører av bil» er ikke noen tilstrekkelig angivelse av reglene i forskrift om parkering for forflytningshemmede. At underinstansen viste til disse reglene i sitt avslag, innebærer heller at dette kunne unnlates fordi A «kjenner reglene». Dette unntaket har et snevert anvendelsesområde, og kan bare anvendes der det er klart at parten ikke bare kjenner generelt til det regelsett som gjelder, men har detaljkunnskap om den regel som vedtaket er bygget på, jf. Woxholt, Forvaltningsloven med kommentarer (5. utg. 2011), s. 460.

Ombudsmannen er etter dette kommet til at klagenemndas vedtak ikke er i samsvar med kravene til begrunnelse i forvaltningsloven §§ 24 og 25.

I sin redegjørelse 10. november 2017, hvor saksbehandlers inhabilitet ble erkjent, opplyste kommunen at «[r]utinen for klagebehandling er endret i samsvar med § 40.3.c.». Videre opplyste kommunen at saksbehandler ikke fulgte gjeldende praksis da klager ikke fikk oversendt noen dokumenter i forbindelse med oversendelsen av saken til klagenemnda. På bakgrunn av ombudsmannens spørsmål om vedtakets begrunnelse opplyste kommunen at «rutinen for protokollering er endret i samsvar med forvaltningsloven § 25».

På bakgrunn av disse opplysningene fra kommunen ba ombudsmannen i brev 6. desember 2017 kommunen om å oversende og/eller redegjøre for sine tidligere og endrede rutiner for klagesaksbehandlingen. Til dette svarte kommunen slik:

«X kommune hadde ikke skriftlige rutiner da klagesaken ble behandlet.

Når kommunen nå mottar en klage på parkeringstillatelse sendes den til helse og velferdssjefen for behandling til klagenemnda. Dette er en praksisendring etter at sivilombudsmannen påpekte saksbehandlerfeil.

Klager får da melding om når saken kan forventes behandlet i klagenemnda. Når saksframlegget er godkjent, sendes det til klager.»

Det foreligger for øvrig ingen nærmere redegjørelse for kommunens rutiner for klagesaksbehandlingen, og de endringene som kommunen omtaler forstås å ikke være skriftlige.

Det er rom for at rutiner og prosedyrer i praksis kan være muntlige eller skriftlige, jf. blant annet fremstillingen i Prop. 46 (2017-2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner, på sidene 273 og 274. Hva som er hensiktsmessig, vil i utgangspunktet være opp til den enkelte kommune.

Dersom skriftlige rutiner er nødvendig for å sikre riktig saksbehandling og etterlevelse av regelverket, er det likevel god forvaltningsskikk å utarbeide slike rutiner. Skriftliggjøring bør særlig vurderes på områder der kravene til saksbehandlingen ikke fremgår klart av lov eller forskrift, men av mindre tilgjengelige kilder som f.eks. rettspraksis eller ombudsmannens uttalelser om god forvaltningsskikk.

Skriftlige rutiner for saksbehandling har flere fordeler, noe ombudsmannen fremhevet i årsmeldingen for 1998 på side 83 (SOMB-1998-15):

«Det er viktig at de som skal arbeide med vedtaksprosessen, har klare retningslinjer både om egne ansvarsområder og rutiner for gjennomføringen av oppgavene, i tillegg til at det gis opplæring i gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer på området. Dette er en forutsetning for å sikre brukerne den hjelp de har krav på, og ikke minst viktig for å sørge for likebehandling og ensartet praksis i kommunen. Kommunen bør derfor ha en plan for dette feltet, og det bør utarbeides skriftlige retningslinjer for å sikre forsvarlige rutiner slik at det kan foretas en forsvarlig vurdering av de tilsattes opplæringsbehov.»

På denne bakgrunn ber ombudsmannen kommunen vurdere om det i fremtiden er nødvendig å skriftliggjøre de viktigste rutinene for behandlingen av søknader om parkeringstillatelse for forflytningshemmede.

4 Oppsummering

Kommunen brøt kommunelovens habilitetsregel når saksbehandler for vedtaket i første instans også deltok i klageinstansens behandling av saken, ved at hun utarbeidet saksframlegget til klagenemnda og deltok i nemndsmøtet. Vedtaket fra nemnda oppfyller heller ikke forvaltningslovens krav til begrunnelse.

Utarbeidelse av saksfremlegg må anses som en del av klageinstansens arbeid med saken, og må utføres av en saksbehandler som regnes som en del av klageinstansen. Når saksfremlegget i denne saken likevel ble utarbeidet av førsteinstansens saksbehandler, skulle det vært sendt kopi til klager etter bestemmelsen i forvaltningsloven § 33 fjerde ledd annet punktum.

På bakgrunn av saksbehandlingsfeilene ber ombudsmannen klagenemnda om å behandle saken på nytt, og orientere ombudsmannen om resultatet med en kopi av det nye vedtaket.

Kommunens generelle rutiner for klagesaksbehandling synes ikke å være skriftlige.

Ombudsmannen ber kommunen vurdere om det i fremtiden er nødvendig å skriftliggjøre de viktigste rutinene for behandlingen av søknader om parkeringstillatelse for forflytningshemmede.

Punkt 8: Z Møteprotokoll Klagenemnda 12.11.2018

SØGNE KOMMUNE

Møteprotokoll

Utvalg: Klagenemnda
Møtested: Søgne rådhus
Dato: 12.11.2018
Tid: 12:00

Faste medlemmer som møtte:

Navn	Funksjon	Reprenter
Bernt Ludvig Daland	Leder	FRP
Petter Hellum	Medlem	V
Synnøve Hynne Prebensen	Nestleder	H

Forfall faste medlemmer:

Navn	Funksjon	Reprenter
Petter Hellum	Medlem	V

Varamedlemmer som møtte:

Navn	Møtte for	Reprenter
------	-----------	-----------

Fra administrasjonen møtte:

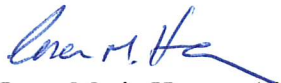

Navn	Stilling
Svein Risset	Kommunalsjef
Lena Marie Hansen	Rådgiver

Av 3 medlemmer var 2 til stede. Ingen vararepresentant møtte for Petter Hellum.

Ingen merknader til innkalling eller sakskart. Sakskartet omfattet PS 19/18 - PS 21/18.

Underskrift:

Vi bekrefter med våre underskrifter at protokollen er ført i samsvar med det som ble bestemt i møtet.

	Søgne, 12.11.2018	
Bernt Ludvig Daland (sign.) Leder		Lena Marie Hansen (sign.) Utvalgssekretær

Saksnr	Innhold
PS 19/18	Klage på avslag på søknad om ekstra avkjørsel GB 20/457 - Tjønnelia 6
PS 20/18	Referatsaker klagenemnda 12.11.2018

RS 6/18 Sivilombudsmannen - Parkeringstillatelse for forflytningshemmede
RS 7/18 Sivilombudsmannens behandling av sak om parkeringstillatelse for
forflytningshemmede
PS 21/18 Eventuelt klagenemnda 12.11.2018

PS 19/18 Klage på avslag på søknad om ekstra avkjørsel GB 20/457 - Tjønnelia 6

Saksprotokoll i Klagenemnda - 12.11.2018

Behandling:

Til behandling forelå rådmannens forslag til vedtak:

Klage tas ikke til følge. Søknad om å benytte regulert sykkelsti som adkomst til GB 20/457 avslås.

Vedtak:

Klagenemnda behandlet ikke saken da det ble fremlagt nye opplysninger i møte om at søker trekker klagen. Jmf. «ad. Søknad om oppfylling av hagen til gårdsplass og kryssing av gang- og sykkelsti». Dokumentet ble utdelt i møtet. Dokumentet legges i «andre dokumenter».

PS 20/18 Referatsaker klagenemnda 12.11.2018

Saksprotokoll i Klagenemnda - 12.11.2018

Behandling:

Til behandling forelå rådmannens forslag til vedtak:

Klagenemnda tar referatsaken til orientering.

Vedtak:

Kommunalsjef Svein Risset var til stede og orienterte om Søgne kommunes behandlingsrutiner for klagesaker. Vedlegg «prosess klagesaker vedrørende enkeltvedtak» legges i andre dokumenter.

Klagenemnda tar referatsaken til orientering.

RS 6/18 Sivilombudsmannen - Parkeringstillatelse for forflytningshemmede

RS 7/18 Sivilombudsmannens behandling av sak om parkeringstillatelse for forflytningshemmede

PS 21/18 Eventuelt klagenemnda 12.11.2018

Saksprotokoll i Klagenemnda - 12.11.2018

1. Veiledning om intern klage, forvaltningsloven:

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10?q=forvaltningsloven>

2. Prebensen (H) stilte spørsmål vedrørende klagebehandling etter Pasient- og brukerrettighetsloven.
Kommunalsjef Svein Risset orienterte

Punkt 9: Andre dokumenter

Bilag

Ad. Søknad om oppfylling av hagen til gårdsplass og kryssing av gang- og sykkelsti.pdf

Prosess klagesaker vedrørende enkeltvedtak.pdf

Særutskrift Formannskapet 17.10.2018.pdf

Særutskrift formannskapet 18.04.2018.pdf

Særutskrift Klagenemda 19.03.2018.pdf